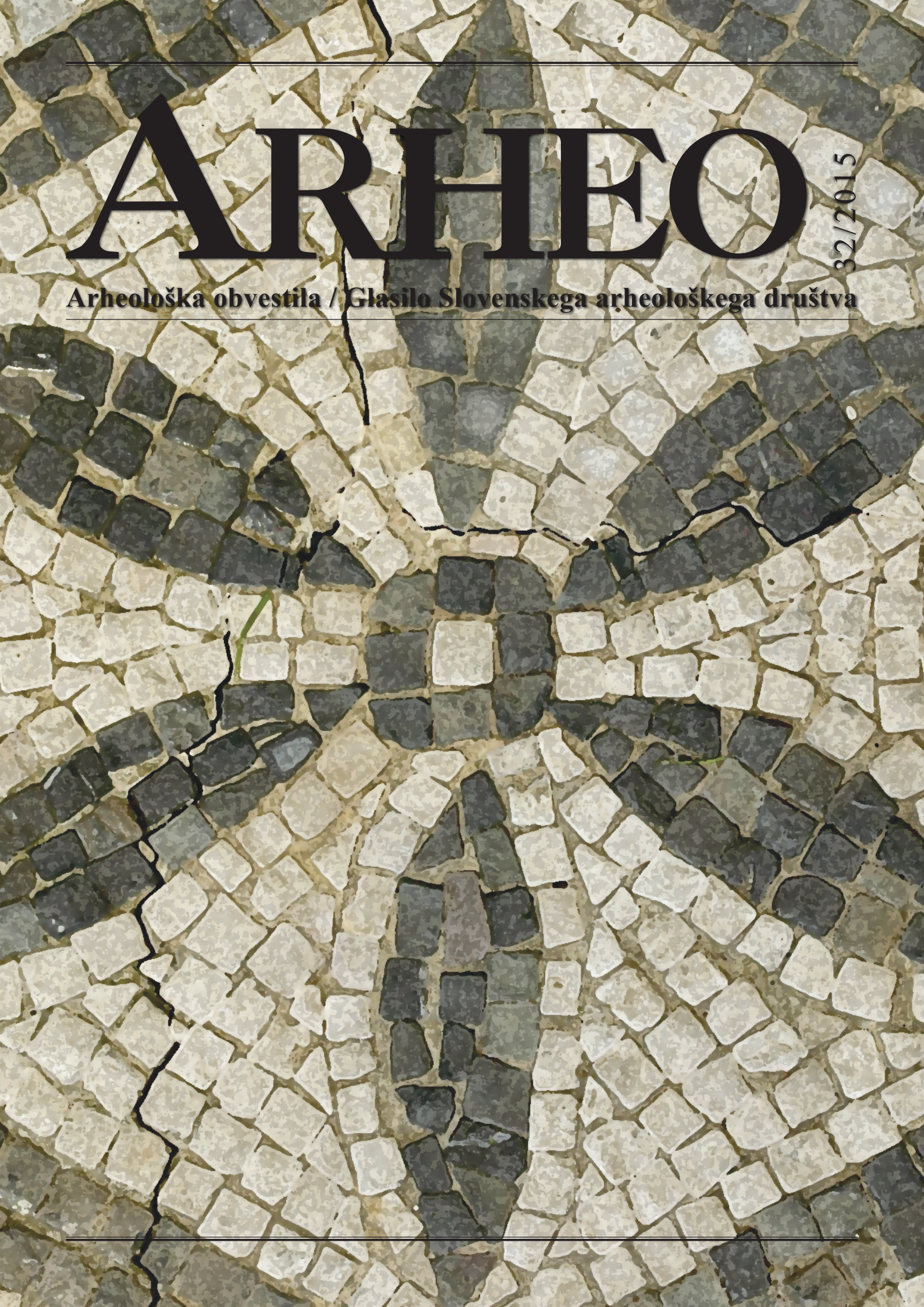

ARHEO

32/2015

Arheološka obvestila / Glasilo Slovenskega arheološkega društva

ARHEO

Ljubljana, december 2015

Arheološka obvestila. Glasilo Slovenskega arheološkega društva, številka 32, leto 2015. Odgovorna oseba izdajatelja: *Bojan Djurić*, predsednik SAD. Uredništvo: *Matija Črešnar, Boštjan Laharnar, Tina Milavec, Marko Mele, Dimitrij Mlekuž, Gašper Rutar, Manca Vinazza*. Izdajateljski svet SAD: *Matija Črešnar, Januš Jerončič, Marjeta Šašel Kos, Tina Milavec, Predrag Novaković, Peter Turk, Milan Sagadin*. Znanstveni in strokovni prispevki v reviji so recenzirani. Recenzenti: *Andreja Breznik, Matija Črešnar, Irena Debeljak, Tina Milavec, Dimitrij Mlekuž, Simona Petru, Verena Vidrih Perko, Jelka Pirkovič, Gašper Rutar, Biba Teržan*.

Naslov uredništva: Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, p. p. 580, SI-1001 Ljubljana (01 241 1558). Grafična zasnova: *Ranko Novak*. Naslovnica: Mozaik iz arheološkega parka Emona (foto Matevž Paternoster, MGML). Jezikovni pregled: *Nina Krajnc (slovenščina), Andreja Maver (angleščina)*. Stavek: *Sergej Pukšič*. Tisk: *Present d. o. o.* Naklada: 300 izvodov. Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji. Imetniki moralnih in avtorskih pravic so posamezni avtorji.

Tisk so finančno podprli Ministrstvo za kulturo ter Center za preventivno arheologijo ZVKDS, Narodni muzej Slovenije in Oddelek za arheologijo FF UL.

-
- 5 Uvodnik
Matija Črešnar
- 7 Kakšne barve je tema? Učinkovitost ugotavljanja arheološkega potenciala
What is the colour of darkness? Evaluation of the archaeological potential
Dimitrij Mlekuž, Gašper Rutar, Barbara Nadbath
- 23 Pregled novjših arheoloških raziskav na poznorimskem obrambnem sistemu *claustra*
Alpium Iuliarum
Overview of the recent research on the Late Roman *claustra Alpium Iuliarum* defence system
Jure Kusetič
- 37 Integrirane neinvazivne raziskave in terensko preverjanje. Izkušnje s prazgodovinskih
najdišč severovzhodne Slovenije
Integrated non-invasive research and ground truthing. Experiences from prehistoric sites in north-eastern
Slovenia
Branko Mušič, Manca Vinazza, Matija Črešnar, Igor Medarić
- 65 Sejati ali ne sejati, to je tu vprašanje. O pomenu drobnih živalskih najdb v arheo(zoo)logiji
To sieve or not to sieve, that is the question. On the importance of small faunal remains in archaeo(zoo)logy
Borut Toškan
- 83 Arheološka dediščina Ljubljanskega barja v očeh lokalnega prebivalstva
The archaeological heritage of the Ljubljansko barje in the eyes of the local population
Mija Černe
- 107 Projekt Cradles of European Culture – primer mednarodnega projekta kot orodja za
približevanje kulturne dediščine različnim publikam
The Cradles of European Culture project – international project as a tool for bringing cultural heritage closer
to different publics
Anja Vintar, Špela Karo
- 125 Arheologova digitalna orodjarna. Pregled alternativ pri uporabi programske opreme v
arheologiji
Matjaž Mori
- 131 Intervju z dr. Slavkom Ciglencečkim, dobitnikom nagrade Slovenskega arheološkega
društva v letu 2015
Tina Milavec
- 137 Učna leta v profesorjevi sondi
Drago Svoljšak
-

- 143 Projekt Emona 2000
Jerneja Batič
- 149 Po pompu in proslavah: 2000-letnici Emone na rob
Bernarda Županek
- 151 Ave, Emona: privlačno podoživetje zgodovine
Nina Kosin
- 153 (Ponovno) odkrivanje Velike vojne: Multidisciplinarne raziskave modernih konfliktov
(Re)discovering the Great war: Multidisciplinary Research of Modern Conflicts
Uroš Košir, Matija Črešnar, Nicholas J. Saunders
- 157 Konferenca Antična bojišča – zgodovina, arheologija, antropologija
Marko Mele
- 159 Navodila avtorjem
Guidelines to the contributors
-

Uvodnik

Spoštovani kolegice in kolegi,

pred vami je nova, 32. številka revije *Arheo*. Glasilo Slovenskega arheološkega društva.

Kot vsako leto poskušamo uredniki tudi s to številko *Arhea* med vas prinesiti aktualne prispevke ter vas tako obveščati o spremembah in sodobnih trendih v naši stroki. Pri tem je poudarek predvsem na domačih raziskavah, ki pa jih lahko pogosto z mirno vestjo postavimo ob bok dognanjem tujih strokovnjakov.

Osrednji del revije šteje sedem prispevkov, ki so, kot je že v navadi, precej raznoliki. Preden gremo v kratek pregled, ki naj vzbudi želje po več, pa se obračamo na članstvo in stroko še z eno željo. Pobuda, ki smo jo sredi leta naslovili na vas, dragi kolegice in kolegi, da poleg daljših prispevkov zbiramo tudi krajša besedila, ki bi po vzoru starejših števil *Arhea* med nas prinašali krajše razmisleke, ideje in prebliske ter tako spodbujali naše možganske gube oz. „da bi v stroki spet vrelo kot v kotlu“, kot se je izrazil eden od pobudnikov, je žal naletela skorajda na povsem gluha ušesa. Upamo, da boste v bodoče prepoznali vrednost pisne komunikacije med nami na nivoju našega glasila, saj v uredništvu menimo, da je to za stroko, ki je v zadnjih letih malodane izgubila ves diskurz, prava pot naprej.

Prispevek, ki začinja letošnjo revijo *Arheo*, je posvečen preventivni arheologiji kot konceptualni novosti, ki arheološke raziskave umešča v zgodnje faze načrtovanja posegov v prostor. Kot povzemajo **Dimitrij Mlekuž**, **Gašper Rutar** in **Barbara Nadbath** je pomembna inovacija preventivne arheologije tudi ta, da se pri tovrstnih raziskavah ne ukvarjamo (več) s posameznimi najdišči, temveč ugotavljamo arheološki potencial prostora kot celote. Pri tem lahko arheološki potencial razumemo kot še ne-aktualizirano arheološko dediščino, ki se mora šele aktualizirati skozi raziskave.

Obsežen prostor, a časovno precej ožje opredeljen, predstavlja tudi **Jure Kusetič**, ki prinaša pregled raziskav na poznorimskem obrambnem sistemu *claustra Alpium Iuliarum*, s poudarkom na pred kratkih opravljenih raziskavah, na podlagi katerih se v precejšnji meri spreminja do sedaj ustaljena slika alpskih zapor.

Poštela pri Mariboru je še enkrat potrdila mesto primerne poligona za raziskovanje dosega sodobnih integriranih pristopov v arheologiji, pri čemer prispevek **Branka**

Mušiča, **Mance Vinazza**, **Matije Črešnarja** in **Igorja Medarića** tokrat pretresa predvsem pomen „terenskega preverjanja“. Vidijo ga kot izjemno pomemben del standardiziranega nabora postopkov oz. apliciranih metod, ki pa jih je v okviru raziskave potrebno prilagajati glede na naravne danosti, predvidene arheološke strukture, cilje raziskav in drugo.

Borut Toškan v svojem prispevku obravnava problematiko vzorčenja arheozooloških najdb med terenskim raziskovanjem. Pri tem predvsem poudarja pomen sejanja pri zagotavljanju reprezentativnosti zbranega gradiva, saj razpolaganje s takšnim gradivom bistveno poveča domet arheozooloških analiz in njih rezultatov, posredno pa vpliva tudi na arheološko interpretacijo.

Mnenje javnosti o arheološki dediščini je izjemno aktualna tema, od katere je v veliki meri odvisno tudi odobravanje našega dela. **Mija Černe** je v prispevku predstavljeno raziskavo izvedla na primeru Ljubljanskega barja, kjer je z lokalnim prebivalstvom opravljala pogovore o njihovem odnosu do lokalne arheološke dediščine, ki je med drugim vključena tudi med svetovno dediščino Unesca.

Na javno mnenje ima brez dvoma velik vpliv promocija arheološke dediščine. Pri tem so pomembne tudi izkušnje, tako lastne kot tuje, zato **Anja Vintar** in **Špela Karo** na primeru projekta *Cradles of European Culture – Francia Media*, ki ga je v letih 2010–2015 pod vodstvom Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije izvajalo trideset partnerjev iz desetih evropskih držav, predstavljata lastne izkušnje in možnosti promocije kulturne dediščine, s poudarkom na arheološki dediščini, v okviru mednarodnih projektov.

Edini prispevek, ki sodi med „krajše inovativne prispevke“, je pripravil **Matjaž Mori**, ki nas seznanja z možnostmi uporabe odprto-kodne programske opreme pri različnih vrstah arheološkega dela. Brez dvoma več kot le vredno razmisleka – vredno preizkusa!

Tudi letos, kot je sedaj že v navadi, objavljamo intervju z nagrajencem Slovenskega arheološkega društva. To je v letu 2015 postal **dr. Slavko Ciglenečki**, intervju z njim pa je pripravila **Tina Milavec**.

Sledi besedilo **Draga Svoljšaka**, ki se na svojstven način zahvaljuje prof. dr. Stanetu Gabrovcu za učna leta v *profesorjevi sondi*.

Projekt *Emona 2000* je bil izjemna izkušnja za slovensko arheologijo in njeno promocijo. Dogodkov, ki so obeleževali in odkrivali rimske korenine današnje Ljubljane, je bilo veliko in njihova organizacija je bila vsekakor velik zalogaj. Prispevki **Jerneje Batič**, **Bernarde Županek** in **Nine Kosin** prinašajo nekaj vidikov, ki jih morda do sedaj niste poznali.

Revijo tokrat zaključujeta poročili z dveh strokovnih konferenc, ki ste ju morda zamudili, a organizatorji obeh obljublajo monografiji s prispevki.

Za konec uvodnika bi se še enkrat vrnil na začetek leta, ko nas je sredi januarja dosegla novica, da je v častitljivi starosti umrl akademik prof. dr. Stane Gabrovec. Marsikdo se je takrat zamislil in potihoma ali pa na glas preletel dosežke, ki so spreminjali našo znanost in za katere mu bomo za zmeraj hvaležni. Če ne prej, smo vsaj z njim dobili avtoriteto, ki je desetletja sooblikovala širši znanstveno-raziskovalni prostor. »Takšnih ni več«, sem med drugim slišal v tistih dneh. Skoraj bi pritrdil, če ne bi bil moj kozarec vedno napol poln in ne bi sonce na horizontu vedno videl kot rojevanje svetlobe in ne njen zaton. Čaša nesmrtnosti, ki jo je z zvrhano mero napolnil prof. Gabrovec, bo ostala in tako bo skozi svoja dela ne le med nami arheologi živel naprej. Verjetno gre tudi njemu za hvala, da naša arheološka stroka dandanes na marsikaterem področju ubrano stopa po raziskovalnih poteh skupaj s tujimi strokovnjaki in ponekod celo orje ledino. Kot je to počel prof. Gabrovec. Ostal bo inspiracija, da z nedvomnim talentom in trdim delom lahko dosežemo veliko. S talentom in delom ... Talent je dar, je darilo, ki pa je istočasno obveza in odgovornost. S trdim delom je prof. Gabrovec prevzel odgovornost in svoj talent izkoristil. Ali počnemo enako tudi mi ...

Matija Črešnar
